

СТАНОВИЩЕ

**от доц. д-р Ирена Иванова Левкова,
катедра „Психология и социални дейности”
при Пловдивския университет „Паисий Хилендарски”**

на дисертационния труд за присъждане на образователната и научна степен „Доктор” в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки”, професионално направление 3. 2. Психология, докторска програма „Педагогическа и възрастова психология”

Автор: КОНСТАНТИНА ДИМИТРИОС ГАДЗИОРА

Тема на дисертационния труд: ВЛИЯНИЕ НА КУЛТУРАТА ВЪРХУ НАГЛАСАТА КЪМ ЖИВОТА НА СТАРИТЕ ХОРА: СРАВНИТЕЛНО ИЗСЛЕДВАНЕ МЕЖДУ ГЪРЦИЯ И БЪЛГАРИЯ

Научен ръководител: проф. д-р ИВАНКА АСЕНОВА

Със заповед №159 от 17.05.2023г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски” съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „ **ВЛИЯНИЕ НА КУЛТУРАТА ВЪРХУ НАГЛАСАТА КЪМ ЖИВОТА НА СТАРИТЕ ХОРА: СРАВНИТЕЛНО ИЗСЛЕДВАНЕ МЕЖДУ ГЪРЦИЯ И БЪЛГАРИЯ** “ за придобиване на образователната и научна степен „доктор” в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология, докторска програма Педагогическа и възрастова психология, с автор **Константина Димитриос Гадзиора** – докторантка в редовна форма на обучение към катедра „Психология”, с научен ръководител проф. д-р Иванка Асенова от ЮЗУ „Неофит Рилски”.

Представеният дисертационен труд съдържа 160. Структурирана е в увод, три глави, обобщение, изводи, приноси, библиография и приложения. Разработката е онагледена с 48 таблици. Библиографията съдържа 165 заглавия на латиница.

Разработката е онагледена с 48 таблици. Библиографската справка включва основополагащи теоретични публикации по темата.

Актуалността на дисертационния труд е тясно свързана с определени тенденции, които се наблюдават в развитите страни, свързани с бързото застаряване на населението им. Този процес води до прогресивно увеличаване на дела на възрастните хора в сравнение с новородените и малките деца, а това, от своя страна, е причина за възникването и задълбочаването на различни социални проблеми. От тази гледна точка, изследването на психологическите особености на хората в третата възраст и проведенният сравнителен анализ са отговор на чувствителността на докторантката към актуалните проблеми на съвременето.

В дисертационния труд Константина Гадзиора показва добро ниво на познаване на основните теории, свързани със старостта и типовете стареене: биологично, психологично, функционално и социално. В съответствие с избраната за изследване проблематика, която е насочена към сравнителен анализ на определени характеристики в процеса на стареене при гърци и българи, особено голямо внимание в теоретичната част е отделено на представянето на теории и изследвания, фокусирани върху културните различия в перцепцията и нагласата на възрастните хора към остаряването, както и на темите, свързани с основните изследователски конструкти. Аналитично са представени темите за нагласите, психичното благополучие, целта в живота и житейската ориентация, както и темата за удовлетвореността от живота, която, както знаем от теориите за стареенето, е особено важна за преживяванията на хората в третата възраст. Ангажираността на докторантката с проблема ясно си проличава и от това, че тя насочва своето внимание и към отражението върху психиката и преживяванията на възрастните хора на пандемията COVID-19, тъй като тази възрастова група беше най-застрашена от пандемичните ефекти, включително и с наличието на повишен риск от опасност за живота.

Дизайнът на изследването се характеризира с точно и ясно определяне на основната цел, подробно описание на подцелите и формулиране на три хипотези за изследване и провеждане на сравнителен анализ между групи изследвани лица от Гърция и България. Избраният инструментариум съответства на целите и теоретичната постановка на изследването. Изследвани са почти равен брой респонденти от двете групи, като общият им брой достига почти 300 (по-точно – 294). Тъй като всички изследвани лица са свободно живеещи, а не институционализирани, това доказва огромния труд, положен от докторантката в събирането на данните.

Резултатите от изследването са представени в 48 таблици и са подробно анализирани. Докторантката осъществява сравнителен анализ между различни групи гърци, в зависимост от техните социално-демографски характеристики като пол, образование, местоживееене, самостоятелно пребиваване или при роднини. Същият анализ е проведен и при дискутирането на резултатите от изследването на българските респонденти, а след това е осъществен корелационен анализ между българи и гърци. Обсъдените изводи съответстват на резултатите от изследването и представляват съществен принос за допълване на представите на научната общност за процесите на стареене във всяка от избраните групи. От съществено значение е и това, че резултатите от проучването дават богата основа за размисъл и за провеждане на следващи проучвания, което препоръчвам на Константина Гадзиора.

Значението на представения дисертационен труд е още по-голямо като се има предвид, че независимо от географската, религиозна и до известна степен, историческа близост между двата народа, такова проучване досега не е правено. Изводът, че при българите се наблюдават по-високи нива на дистрес и по-ниски нива на диспозиционен оптимизъм и на съобщена цел в живота в сравнение с изследваната извадка от гръцки респонденти, определено би трябвало да доведе до нови проучвания на проблема.

Напълно приемам заявените от докторантката приноси моменти на дисертационния труд, а направената проверка с програмата StricePlagiarizm показва липса на плагиатство.

В заключение, предлагам на Научното жури да присъди на **Константина Димитриос Гадзиора** научната и образователна степен „доктор“ по научното направление „Психология 3.2, докторска програма „Педагогическа и възрастова психология“.

19.05.2023

Изготвил становището:

/доц. д-р Ирена Левкова/

OPINION

by Assoc. Dr. Irena Ivanova Levkova,

Department of "Psychology and Social Activities"

at Plovdiv University "Paisii Hilendarski"

of the dissertation work for awarding the educational and scientific degree "Doctor" in the field of higher education 3. Social, economic and legal sciences", professional direction 3. 2. Psychology, doctoral program "Pedagogical and age psychology"

Author: KONSTANTINA DIMITRIOS GADZIORA

Dissertation topic: INFLUENCE OF CULTURE ON THE ATTITUDE TOWARD LIFE OF OLD PEOPLE: A COMPARATIVE STUDY BETWEEN GREECE AND BULGARIA

Research supervisor: Prof. Dr. IVANKA ASENOVA

By order No. 159 of 17.05.2023. of the Rector of the Neofit Rilski University of Applied Sciences, I have been appointed as a member of the scientific jury to ensure a procedure for the defense of a dissertation work on the topic "INFLUENCE OF CULTURE ON THE ATTITUDE TOWARDS LIFE OF OLD PEOPLE: A COMPARATIVE STUDY BETWEEN GREECE AND BULGARIA" for the acquisition of the educational and scientific degree "doctor" in the field of higher education 3. Social, economic and legal sciences, professional direction 3.2. Psychology, doctoral program Pedagogical and age psychology, with author Konstantina Dimitrios Gadziora - full-time doctoral student at the Department of Psychology, with supervisor Prof. Ivanka Asenova, Ph.D., from Neofit Rilski University of Applied Sciences.

The presented dissertation contains 160. It is structured in an introduction, three chapters, summary, conclusions, contributions, bibliography and appendices. The development is illustrated with 48 tables. The bibliography contains 165 titles in Latin. The development is illustrated with 48 tables. The bibliography includes seminar theoretical publications on the subject.

The relevance of the dissertation is closely related to certain trend observed in developed countries related to the rapid aging of their population. This process leads to a progressive increase in the proportion of the elderly compared to newborns and young children, and this,

in tion, is the cause of the emergence and deepening of various social problems. From this point of view, the study of the psychological characteristics of people in the third age and the conducted comparative analysis are a response to the doctoral student's sensitivity to the current problems of today.

In her dissertation, Konstantina Gadziora demonstrates a good level of knowledge of the main theories related to old age and the types of aging: biological, psychological, functionality and social. In accordance with the chosen problem for research, which is aimed at a comparative analysis of certain characteristics in the aging process among Greeks and Bulgarians, specialty great attention in the theoretical part is devoted to the presentation of theories and research focused on cultural differences in the perception and attitude of order people to aging as well as the topics related to the main research constructs. The themes of attitudes, mental well-being, purpose in life and life orientation are analytically presented, as well as the them of life satisfaction, which, as we know from theories of aging, is particular important to people's experiences in the third age. The PhD student's commitments to the issues is also clear in that she also focused on the impact on the psyche and experiences of the elderly of the COVID-19 pandemic, as this age group was most at risk from the pandemic effects, including the presence of increased risk of danger to life.

The research design is characterized by a precisely and clear definition of the main goal, a detailed description of the sub-goals and the formulation of three research hypotheses and a comparative analysis between groups of research persons from Greece and Bulgaria. The chosen toolkit correspond to the objectives and the theoretical meeting of the study. An almost equal number of respondents from both groups were studied, and their total number almost 300 (more precisely – 294). Science all the individuals studied are free-living and not institutionalized, this proves the enormous work put in by the PhD student in collecting the data.

The results of the study are presented in 48 tables and analyzed in detail. The doctoral student carries out a comparative analysis between different groups of Greeks, dependent on their socio-demographic characteristics such as gender, education, place of evidence, independent evidence or with relatives. The same analysis was carried out when discussion the results of the study of the Bulgarian respondents, and then a correlation analysis was carried out between Bulgarians and Greeks. The discussed conclusions correspond to the results of the study and represent a significant contribution to supplementing the ideas of the

scientific community about the aging processes in each of the selected groups. It is also Essential that the results of the study provide a rich basic for reflections and for conducting further studies, which I recommend to Konstantina Gadziora.

The importance of the presented dissertation work is even greater considering that regardless of the geographical, religious and to some extent, historical proximity between the two peoples, such a study has not been done so far. The conclusion that Bulgarians have higher levels of distress and lower levels of dispositional optimism and reported purpose in life compared to the studied sample of Greek respondents should definitely lead to new studies of the problem.

I fully accept the doctoral student's contribution to the dissertation, and the check with the Strice Plagiarizm program showed no plagiarism.

In conclusion, I propose to the Scientific Jury to award Konstantina Dimitrios Gadziora the scientific and educational degree "Doctor" in the scientific direction "Psychology 3.2, doctoral program "Pedagogical and Age Psychology".

Prepared the opinion:

/ Assoc. prof. Irena Levkova PhD/

19.05.2023